

pennestreek.nl / Tony Tati

Vertrouwensloket preventie verwaarlozing landbouwhuisdieren bestaat tien jaar

Dierverwaarlozing kan iedereen overkomen

Dierverwaarlozing staat niet op het conto van een specifieke groep veehouders; het kan iedereen overkomen. Tobbende boeren raken bedrijfsblind door gemis aan een klankbord. Het vertrouwensloket voorkomt een negatief imago van de sector.

tekst **Martine Barwegen**

Bij het Vertrouwensloket preventie verwaarlozing landbouwhuisdieren melden jaarlijks 30 tot 40 mensen vertrouwelijk een verdenking van verwaarlozing. Melders zijn bijvoorbeeld de veehouder

zelf, burens, collega-veeouders en voorbijgangers. Twee derde meldt verwaarlozing in de rundveesector. Tabel 1 laat het aantal meldingen zien bij het vertrouwensloket, dat in 2010 tien jaar bestaat.

Twee specialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) en LTO bemannen het loket. 'Een ruiming van verwaarloosde runderen door de Algemene Inspectie Dienst, de AID, brengt de sector negatief in beeld. Dit schaadt het imago van de sector', vertelt dierenarts Jan Veling van de GD. 'Het vertrouwensloket is een initiatief van de sector landbouwhuisdieren zelf die ingrijpen door de AID wil voorkomen door tijdig maatregelen te nemen.'

Meeste meldingen rundvee

Na tien jaar ervaring met het loket analyseren Veling en LTO-beleidsadviseur rundveehouderij Menno Douma de cijfers. Bij

de meeste meldingen gaat het om dieren uit de rundveesector. 'Dit komt doordat de rundveesector zichtbaar is. De koeien lopen buiten en de stallen zijn open. Dit is anders in de intensieve veehouderij, waar het aantal mensen dat het bedrijf ziet of bezoekt beperkt is. Een melding uit de intensieve sector komt van binnenuit, van een werknemer of familielid. De melding is dan minder anoniem, waardoor de drempel tot melden hoog is.'

'In 2009 kreeg de AID duizend meldingen waarbij het dierwelzijn in gevaar was en de organisatie ingreep', zegt een woordvoerder. 'Ook bij de AID betrof ruim de helft van de meldingen de rundveesector.'

Met de economische crisis had het loket zich voorbereid op een toename van het aantal meldingen. 'Het aantal meldingen bleef echter stabiel. De aanzet tot verwaarlozing van de veestapel is voor de melkveehouder dus niet per se een economische prikkel', zegt Veling. Iedere veehouder kan in een situatie terecht komen waarin een verminderde verzorging van zijn veestapel hem 'overkomt'. Dat is de conclusie na tien jaar ervaring.

Tien procent stopt

De meldingen variëren van zware gevallen waarin dieren dood in de stal liggen tot een kreupele koe in de wei. In het eerste geval wordt de AID ingeschakeld. In het andere geval is een telefoontje van het vertrouwensloket met de veehouder voldoende.

Een team van het vertrouwensloket bezoekt de boeren die zich tussen deze twee uitersten begeven, al dan niet aangekondigd. Het team bestaat uit een bedrijfs-economisch specialist van LTO en een dierenarts van de GD.

'De oplossing voor de veehouder ligt ergens tussen voortzetten of beëindigen', weet Douma. Het team kan geen oplossing forceren, omdat zij geen enkele bevoegdheid heeft. Het team kan evenmin sancties opleggen. 'Dat willen we ook niet', zegt Veling. 'We zijn een vertrou-

Dierverwaarlozing niet exact te meten

Het Vertrouwensloket preventie verwaarlozing landbouwhuisdieren neemt de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (gwwd) en het 'boerengevoel' als uitgangspunt bij een beoordeling op verwaarlozing. 'We kunnen niet exact meten en scoren niet volgens een lijst', zegt dierenarts Jan Veling van de Ge-

zondheidsdienst voor Dieren. 'We kijken naar de basisprincipes van verzorging, zoals drinkwater, voer, een schone ligplek. En bij ziekte moet de veehouder de koe de nodige zorg geven. We kunnen het nauwkeuriger specificeren, maar uit ervaring blijkt dat de veehouder precies snapt wat we bedoelen.'

wensteam.' Daarom legt het specialistenteam binnen drie maanden maximaal drie bezoeken af. Bij het eerste bezoek spreekt het team met de veehouder de verminderde verzorging van zijn dieren en hoe en wanneer hij stappen tot verbetering gaat ondernemen. Bij het tweede bezoek staat het doorrekenen van de bedrijfseconomische situatie en de toekomst centraal. 'Ook vragen wij de veehouder om alternatieven voor zijn situatie te bedenken, zoals vaste afspraken met zijn dierenarts. De effecten van maatregelen die een veehouder kan nemen, maken we met een rapportage inzichtelijk. Bij het laatste bezoek evalueren we de situatie en bespreken we wat nodig is om herhaling te voorkomen. Voor zo'n tien procent van de bedrijven is stoppen onvermijdelijk', zegt Douma.

'Het is belangrijk dat de veehouder altijd weet hoe zijn bedrijf er financieel voor staat. Dit voorkomt verrassingen in een moeilijke periode. Een moeilijke periode wordt gekenmerkt door een fase waarin de veehouder zijn handelen niet meer kan spiegelen. Als hij dat niet meer kan, dan is hij te laat. Te laat om een weloverwogen keus te maken over hoe hij zijn bedrijf verder wil ontwikkelen. Hoe ontstaat die situatie?', vraagt Veling zich af. 'Wij zijn geen psychologen; hier lopen wij aan tegen de grens van ons kunnen.'

Type vrijgezelle boer

Er is niet een bepaald type veehouder aan te wijzen waar dierverwaarlozing bij op-

treedt. 'Toen het loket tien jaar geleden werd opgericht, koppelde ik het type vrijgezelle boer aan verwaarlozing. Bovendien dacht ik dat het simpel op te lossen was door hem aan een vrouw te koppelen', zegt Veling serieus. 'Zo eenvoudig bleek het niet te zijn.'

'Omdat dierverwaarlozing niet in een bepaalde categorie mensen of onder bepaalde omstandigheden voorkomt, is het lastig aan te pakken. Toch is het groeperen van mensen een uitdaging. Hoe beter dat lukt, hoe beter we aan preventie kunnen werken.' Door te groeperen is het bijvoorbeeld mogelijk om een campagne op te zetten gericht op een specifieke groep.

Veling en Douma omschrijven behoeftzaam de mogelijke oorzaken van dierverwaarlozing. 'Een melkveehouder moet zich niet in mijn verhaal kunnen herkennen. Dat schaadt het vertrouwen van de aangever en de veehouder.' Douma noemt naast financiële problemen zaken als echtscheiding, het overlijden van de partner of een geestelijke stoornis als oorzaak van verwaarlozing. Maar ook bijvoorbeeld een jonge veehouder die geen verantwoordelijkheid leert dragen omdat zijn ouders op de achtergrond voortdurend een vinger in de pap houden. Of een veehouder die moeite heeft met sommige onderdelen van de bedrijfsvoering, zoals omgaan met personeel. Veling: 'Er is geen verplichting om een test te doen waaruit blijkt of een veehouder wel of niet geschikt is om het bedrijf over te nemen.'

Een sociaal netwerk als klankbord is het sleutelwoord voor een gezonde bedrijfsvoering, vinden Douma en Veling. Een veehouder die tobt, blijft draaien in zijn eigen cirkel van onmacht. Als de dierenarts, buurman of voerleverancier dan niet een keer zegt 'zoals die koe er bij loopt, is toch niet normaal', dan kan de veehouder het perspectief verliezen. |

 Melden van mogelijke verwaarlozing kan bij het Vertrouwensloket preventie verwaarlozing landbouwhuisdieren, tel. 06-22435757 of via www.preventiedierverwaarlozing.nl

Tabel 1 – Meldingen bij het Vertrouwensloket vanaf 2001 t/m 2009 (per diersoort en jaar)

diersoort	meldingen per jaar									totaal
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
rund	44	32	18	22	23	31	30	27	24	251
schaap/geit	13	9	10	6	5	12	9	3	8	75
varken	1	1	3	3	1	1	1	4	2	17
totaal	58	42	31	31	29	44	40	34	34	343
waarvan recidiven*		2	3	5	9	5	7	5	5	41

* In voorafgaande jaren één of meerdere malen gemeld bij het vertrouwensloket